

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 334/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

287/2009. (IX. 30.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) debreceni lakos panaszos¹ 2009. április 10-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. szeptember 30-án megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2009. április 9-én kelt panaszát a Debreceni Rendőrkapitányság 2009. április 10-én érkeztette. A 2009. május 13-ai rendőrségi értesítésben kapott tájékoztatás alapján a panaszos 2009. május 21-én kelt levelében kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja meg. Ezt követően a panaszt a rendőrség a Testülethez továbbította, ahová 2009. június 11-én érkezett meg.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2009. április 4-én hajnalban háromnegyed kettő és kettő óra között két lány társaságában a „Lovarda” nevű helyről távozott a Laktanya utcán, és a Korponay utcán fokozatosan a járda és az úttest közötti földsávra „tértek át”. Mögöttük egy ismeretlen személyekből álló 8-10 fős csoport haladt, akik a panaszossal és társaival ellentétben „folyamatosan hangoskodtak, énekeltek”.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Egy szirénázó rendőrautó állt meg a panaszos mögött, és három rendőr felszólította őket, hogy álljanak meg. A legfiatalabb rendőr lépett oda hozzá, a másik két rendőr a nagyobb társaságot igazoltatta. Őt – egyedül – a zsebei kipakolására szólították fel, és miután ennek eleget tett, a rendőr közölte, hogy meg is fogja motozni, majd „erélyes és durva mozdulatokkal belenyúlt, beletúrt” az összes zsebébe, miközben kérte, hogy a panaszos kulcsolja össze a kezeit.

Miután a rendőr megmotozta, megkérdezte, hogy tudja-e a panaszos, hogy szabálysértést követett el azzal, hogy az úttesten közlekedett a járda helyett, továbbá hogy elismeri-e ezt. Közölte, hogy ezért tízezer forint helyszíni bírságot köteles fizetni. A szabálysértést a panaszos nem ismerte el, arra hivatkozva, hogy az úttesten csak átmenetileg közlekedett, amíg el nem érte (volna) a járdát, de útközben, az úttest és a járda közötti földszávon megállították. A rendőr erre közölte, hogy akkor feljelentést tesz, és tízezer forint bírságot kell majd fizetnie.

Ezt követően odalépett a panaszos társaságában lévő két lányhoz, és megkérdezte tőlük, hogy *jól* ismerik-e a panaszost. Az igenlő válasz után a rendőr öt-ötezer forintos helyszíni bírságot szabott ki rájuk, és közölte, hogy „ezt köszönjék Ádámnak”. A panaszos mindvégig érezte a vele szemben intézkedő rendőr ellenszenvét, és ez a kijelentés is megerősítette a meggyőződését, hogy nem elsősorban az esetleges szabálysértés miatt bírságolta meg őket. Időközben a másik két rendőr a nagyobb társaságot elengedte.

Az intézkedő rendőr felvette a panaszos adatait, közben megkérdezték tőle, hogy miért őket bírságolják meg, holott a másik társaság hangoskodott. Erre a rendőr kitérő választ adott, „bár félszavakban elismerte, hogy valószínűleg tényleg nem [...a panaszos és társai lehettek] a zajongók.” Az adatfelvétel közben elmondta, hogy jó lenne, ha „tisztelnénk egymás munkáját”, hiszen a civilek egyébként elvárják a rendőri segítséget, ha baj van. Ebből is azt a következtetést vont le a panaszos, hogy a bírságolás valójában csak az ő „megrendszabályozására”, az „erőviszonyok tisztázására” irányult.

Az adatok felvétele közben a rendőr a panaszos édesanyjának keresztnévvel (Ida) viccelve visszakérdezett, hogy „gida?”

Az adatfelvétel közben a panaszos elszívott egy szál cigarettát. Bár a panaszos szerint a rendőr nem láthatta, hogy mit csinál a csikkel, a nyilatkozatba a közterületen történő szemetelést is belefoglalta. Ezt a panaszos azért találta különösen érthetetlennek, mert közben az egyik rendőr is cigarettázott, és a szemük láttára nyomta el a csikket az úttesten.

A panaszos szerint a rendőr ezután átnyújtott neki egy nyilatkozatot, amelyben az állt, hogy a fent említettek szerint szabálysértéseket követett el, amelyeket azonban nem ismer el. Ezt a nyilatkozatot a panaszos aláírta, majd a rendőr az igazolványát visszaadta, és azzal köszönt el, hogy „további jó szórakozást” kívánt.

A panaszos úgy érzi, hogy nem adott okot a leírt rendőri magatartásra, maximálisan együttműködött, megjegyzéseket nem tett, az utasításoknak eleget tett. A rendőr fellépését nem annak jogszabályi alapja (gyanú) okán vitatja, hanem azért, mert szerinte ellenszenves volt az intézkedő rendőrnek, és diszkriminatívnak tartja az eljárást azért is, mert a hangoskodó nagyobb társaságot elengedték bírságolás nélkül, és egyedül az ő ruházatát vizsgálták át.

A fentiek alapján panasszal élt a rendőri eljárással szemben. Hivatkozott a két, vele együtt jelenlévő lányra, mint akik tanúsítani tudják az általa előadottakat.

2) A panaszos a Testület felhívására képekkel és leírással pontosította a sétájuk útvonalát, és a képeken látható, hogy az igazoltatás helyszíne a járda és az aszfalt közötti földes területre esett, egy kapubejáró elé.

3) A panaszos közölte a panaszolt eseményen jelenlévő két társa adatait, akiket a Testület munkatársa telefonon hallgatott meg, és akik az alábbi nyilatkozatokat tették.

Egyikük elmondta, hogy hárman sétáltak a kérdéses időpontban és helyszínen, amikor a rendőrök úgy álltak meg, hogy a mögöttük haladó társaságtól nem láthatták, hogy ők, a kisebb, háromfős csoport pontosan hol haladnak. Két rendőr a nagyobb társasághoz ment, és egy rendőr hozzájuk – vélhetően azt gondolták, hogy ők is a nagyobb társasághoz tartoznak (amikor ez szóba került, a rendőrnek igyekeztek ezt cáfolni, aki az intézkedés végén feltételesen elismerte, hogy esetleg nem ők voltak a hangoskodók).

A legfiatalabbnak tűnő rendőr, aki odament hozzájuk, először felszólította őket, hogy álljanak meg, majd miután ennek eleget tettek, formaságok (köszönés, bemutatkozás) mellőzésével igazoltatta őket, és kérdésre közölte, hogy erre az általuk elkövetett szabálysértés miatt kerül sor, mivel az úttesten haladtak, nem a járdán. Ezt az érintett annyiban elismerte, hogy az utcába befordulva egy, a járda mellett álló fa miatt nem közvetlen a járdára fordultak, hanem csak egy autóbeállónál indultak a járda felé, ott állították meg őket.

A rendőri felszólításokat és viselkedést az érintett furcsállta, úgy vélte, „elég erőteljesen” ment a panaszos után a rendőr, talán azért, mert fejkendő volt rajta. Külön indokolás nélkül szólította fel a panaszost a rendőr, hogy pakolja ki a zsebét, melynek tartalmát a rendőrautó motorháztetőjére rakta, ezt követően a rendőr felszólította, hogy kulcsolja össze a kezét, majd ő is „megmotozta”, átnézte a panaszos zsebeit. A cinikus viselkedés kapcsán az érintettben megmaradt, ahogy a rendőr a panaszos zsebében talált koszdarabot gúnyosan elpöckölte. A tanú megerősítette, hogy miután a panaszos – az érintett szerint jól hallhatóan és érthetően – kérdésre megmondta az édesanyja nevét, a rendőr a keresztnévvel viccelődve gúnyosan visszakérdezett, hogy „gida?”

Bár a másik két rendőr, akik nem vettek részt a panaszossal szembeni intézkedésben, a nagy társaságot elengedte, és ők az érintett tudomása szerint bírságot sem kaptak, a

panaszossal és két társával szemben az intézkedő rendőr helyszíni bírságot helyezett kilátásba. (A panaszos egyik társának előadásából ismert, hogy a másik két rendőr a csoport elengedését követően a rendőrautónál megállt, és nem vett részt a panaszossal és társaival szembeni intézkedésekben.) Miután a panaszos az elkövetés tényét vitatta, a rendőr azt mondta, hogy feljelentést tesz, és tízezer forintos bírságra számíthat. Ezt követően a panaszossal lévő két lányhoz lépett, és megkérdezte, hogy „ismerik-e Ádámot”, az igenlő válasz után pedig újra megkérdezte, hogy „*nagyon jól* ismerik?”, az ismét igenlő válasz után pedig azt közölte, hogy „akkor maguknak megfelezem a bírságot”. A két lány visszakérdezett, hogy van-e más választásuk, amire a rendőr azt felelte, hogy nem igazán, ezért aztán – tekintettel a stresszes helyzetre – ők a panaszossal ellentétben a helyszíni bírságot elfogadták, és az érintett azt harminc napon belül be is fizette.

A cigaretta kapcsán az érintett arra emlékezett, hogy a panaszos valóban rágyújtott, majd a csikket a zsebébe tette, azonban amikor a csikk eldobása szóba került, ezt már a panaszos nem mutatta meg a rendőrnek, mert nem látta értelmét. A rendőr kérdőre vonta őket, hogy nem viselkednek megfelelően az intézkedés során, bezzeg ha nekik lenne szükségük rendőri segítségre, akkor más lenne a hozzáállásuk.

A panaszossal jelenlévő másik megkeresett lány arra emlékezett az eset kapcsán, hogy a három-négy, autóval érkező rendőr közül egy odalépett hozzájuk hátulról, és megállásra szólította fel őket, majd elkérte a személyi igazolványukat. Megkérdezte, tudják-e, hogy szabálysértést követtek el, mivel az úttesten sétáltak. A rendőr nem mutatkozott be, nem köszönt, a nevét csak a névtábláról tudták leolvasni.

A panaszost megkérte a rendőr, hogy a zsebeit pakolja ki, ez meg is történt a rendőrautónál, majd a rendőr is belenyúlt a panaszos zsebeibe. Végig cinikus hangnemben beszélt hozzájuk, a panaszos adatai kapcsán gunyorosan visszakérdezett, és az eset kapcsán olyan kijelentéseket tett, hogy a bírságot „köszönjék Ádámnak”, valamint hogy „tisztelni kellene egymás munkáját”, és hogy egész más lenne a hangnem, ha ők hívnák a rendőröket.

Az érintett úgy emlékszik, hogy a rendőrök is rágyújtottak, és ők is. Azt nem látta, hogy a panaszos mit tett a csikkel, de a rendőrök eldobták a sajátjukat.

II.

1) A Testület rendelkezésére állt a panaszossal a helyszínen aláíratott nyilatkozat, mely szerint „A kiépített járda ellenére az úttesten sétált, valamint eldobott egy cigicsikket. Elkövetett szabálysértés miatt 10.000,- Ft-os helyszíni bírság lett felajánlva, melyet nem fogadott el.” A nyilatkozatot az intézkedő rendőr is aláírta.

2) A rendőr – 2009. május 12-én kelt – jelentésében a panaszbeadványra reagálva rögzítette, hogy az intézkedése azért vált szükségessé, mert a panaszban szereplő napon 1 óra 45 perckor észlelte, hogy a panaszos két hölgygel – a kiépített járda

ellenére – az úttesten sétált oly módon, hogy azt teljes terjedelmében elfoglalta. Ezt látva állt meg a szolgálati járművel a panaszos és társai mögött, majd intézkedés alá vonta őket. Az intézkedés kezdetén közölte velük nevét, jelvéyszámát, valamint az intézkedés kezdeményezésének okát (gyalogos szabálysértés).

Ezt követően igazolásra szólította fel őket, amelynek eleget tettek. A priorálást követően a panaszos ruházatát átvizsgálta arra hivatkozva, hogy az intézkedés alatt végig „furcsán mosolygott, és ez gyanút adott esetleges kábítószer birtoklására”. Az átvizsgálás során azonban erre utaló jel nem került elő.

Az intézkedő rendőr a jelentése szerint közölte a panaszossal a szabálysértés tényét, amelyet a panaszos szóban elismert, azonban a felajánlott tízezer forintos helyszíni bírságot nem fogadta el, ezért a rendőr közölte, hogy akkor feljelentéssel él. Ezt a panaszos tudomásul vette. A rendőr fontosnak tartotta megjegyezni, hogy az erről szóló nyilatkozat kitöltése közben látta, hogy a panaszos a már elszívott cigaretta csikkjét a földre dobta, ezért közölte, hogy ez is szabálysértés, és ezt is rögzítette a nyilatkozaton.

Miután az iratot a panaszos aláírta, a vele lévő két hölgygel szemben öt-ötezer forintos helyszíni bírságot szabott ki. Az eljárás során végig jelen volt az intézkedő rendőr két kollégája, akikkel szemben „kifogásolt viselkedést” nem tapasztalt. A jelentés szerint a rendőr a panaszban foglaltakkal nem ért egyet, a szabálysértési feljelentésben foglaltakat fenntartja. (A szabálysértési feljelentés a Testület rendelkezésére áll, az a jelentéshez képest többletinformációt nem tartalmaz.)

3) A panasszal kapcsolatban az intézkedő rendőrt a Debreceni Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályán meghallgatták. Az erről készült jegyzőkönyv – amelynek keltezése minden bizonnyal téves, hiszen a panasz alapjául szolgáló esetet megelőző időpont, 2009. március 26-a szerepel a jegyzőkönyv elején és végén is – a 2. ponthoz képest az alábbi kiegészítéseket, pontosításokat rögzíti.

Az intézkedő rendőr előadása szerint a járműből kiszállva először felszólította a panaszost és társait, hogy menjenek fel a járdára. Ekkor a panaszos vigyorogva hátrafordult, majd tovább sétált az úttesten. Ekkor még egyszer, nyomatékosan felszólította, hogy fejezze be a szabálysértést, azonban ennek sem tett eleget, ezért a rendőr utána sietett, és intézkedés alá kívánta vonni.

A jelenlévő másik két rendőr egy nagyobb társaságot ellenőrzött, mivel az utcán hangoskodtak. Felszólították őket, hogy ezzel hagyjanak fel, melynek eleget tettek, ezért itt figyelmeztetéssel zárult az intézkedés.

Eközben a panaszost a vallomástevő rendőr a szolgálati járműhöz kísérte, „a kollégák pedig biztosították a panaszossal szembeni intézkedést”.

A rendőr a meghallgatás során megerősítette, hogy az intézkedés kezdetén közölte nevét, jelvéyszámát, valamint az intézkedés okát (gyalogos szabálysértés).

A szabálysértésről felvett és a panaszossal aláíratott nyilatkozat kitöltése során a rendőr felhívta a panaszos figyelmét, hogy azt olvassa végig, és csak akkor írja alá, ha az abban foglaltakkal egyetért.

A meghallgatáson az hangzott el, a jelentésnek részben ellentmondóan, hogy a tízezer forintos összeget „a szabálysértések halmazos elkövetésére figyelemmel” határozta meg. (A jelentés szerint a nyilatkozat kitöltése, tehát a cigaretta feltételezett eldobása előtt már tízezer forintos helyszíni bírságot ajánlott fel a rendőr, melyet a panaszos nem fogadott el, és ezt követően került sor a szabálysértési nyilatkozat kitöltésére.)

A meghallgatott rendőr kérdésre válaszolva elmondta, hogy a panaszban foglalt „ezt köszönjék Ádámnak” kijelentés az intézkedés közben nem hangzott el, az intézkedés során senkivel nem beszélt sértő, cinikus hangnemben, illetve a többi kolléga sem tett ilyen jellegű kijelentést.

III.

A panaszbeadványban sérelmezett igazoltatás, a ruházatátvizsgálás továbbá a szabálysértési bírság kiszabásának módja kapcsán lefolytatott vizsgálat eredményeként a Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés sértette a panaszos emberi méltóságát és tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) Az igazoltatás jogalapja vonatkozásában megállapítható: az érintettek előadása abban egyezik, hogy a panaszos és két társa nem a kiépített járdán haladt: az intézkedő rendőr szerint az úttest teljes szélességét elfoglalták, a panaszos és társai szerint nem a betonúton, hanem mellette, az útszéli földes sávban sétáltak. Ettől függetlenül az kétségtelenül megállapítható, hogy a rendőrben megalapozottan merülhetett fel a szabálysértés elkövetésére vonatkozó gyanú, ezért a Testület álláspontja szerint az igazoltatás megfelelő jogalappal zajlott a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdésében foglalt közrendvédelmi céllal. A Testület megjegyzi, hogy az Rtv. 13. § (1) bekezdése kifejezetten intézkedési kötelezettségként szabályozza azt az esetet, ha a rendőr a közrendet sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel.

2) Az igazoltatás, illetve a rendőri intézkedés megkezdésének módja tekintetében az érintettek előadása szinte valamennyi lényeges ponton ellentmond egymásnak. A panaszos és társai szerint a rendőr sem az intézkedés kezdetén, sem később nem tett eleget az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt formai előírásoknak, mely szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ezzel szemben a rendőr azt közölte, hogy az igazoltatás előtt – a meghallgatása során tett nyilatkozata szerint a panaszos és

társainak felszólítását követően – megmondta nevét, jelvéyszámát és az intézkedés okát.

Ebben a kérdésben az ügy összes körülményének mérlegelése alapján a Testület a panaszos előadásának adott hitelt. A panaszos előadását támasztják alá az események idején a panaszos társaságában tartózkodó és később telefonon meghallgatott személyek előadásai, valamint az, amit a panaszos a panaszában írt: „ezután a fiatalabbik rendőr, nevezett [...] (a vezetéknevét nem biztos, hogy teljesen pontosan írtam le, a sötétben nem láttam jól a névtábláját) azonnal odalépett hozzám és kérte, hogy pakoljam ki az összes zsebemet”. Nem életszerű, hogy a panaszban szándékosan rossz nevet tüntetett volna fel a panaszos annak érdekében, hogy így támassza alá az intézkedés jogszerűtlenségét, különösen mivel panaszának a formáságok elmaradása nem is hangsúlyos része. Szintén a panaszos előadásának elfogadása irányába hatnak a rendőr jelentése és a meghallgatása során tett nyilatkozata közötti, a későbbiekben részletezett ellentmondások.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy az intézkedés foganatosítására vonatkozó formáságok megszegésével az eljáró rendőr megsértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.

3) Az intézkedő rendőr a panaszos ruházatát átvizsgálta, melyet a panaszos szintén kifogásolt. A jogalap tekintetében a Testület hivatkozik az Rtv. 29. § (6) bekezdésére, miszerint a „rendőr az igazoltatott személy ruházatát [...] átvizsgálhatja, ha azt [...] bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.”

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 282. § és 282/C. § (1) bekezdése szerint a kábítószer tartása bűncselekménynek minősül, és az intézkedő rendőr azt állította: a panaszos viselkedéséből („furesán mosolygott”) következtetett arra, hogy esetleg kábítószer fogyasztott, ezért döntött a ruházatátvizsgálás mellett, mert elképzelhetőnek tartotta, hogy annak során tárgyi bizonyítékot talál.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nincs abban a helyzetben, hogy a rendőr intézkedését abból a szempontból vizsgálja, hogy a ruházat átvizsgálásához szükséges gyanú megfelelő szintje az adott helyzetben megvolt-e, a panaszos magatartásában volt-e olyan furcsaság, amely az intézkedést okszerűen megalapozta. Mindezek alapján a Testület nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy a ruházatátvizsgálásra megfelelő gyanúok alapján, vagy a panaszos ellenszenvessége miatt került sor, így e vonatkozásban a Testület az alapjogsérelem megállapítását mellőzte.

4) A bírságotra vonatkozóan a következők rögzítése szükséges. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörrel jár el, vagyis olyan ügyekben, amely során az Rtv. „IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri

intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása” a panaszos alapvető jogát sértette.

Az Rtv. fenti rendelkezése szerint a Testület hatáskörébe tartoznak mindazok a rendőri intézkedések, kötelezettségszegések, mulasztások, stb., amelyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek keretében a Testületnek lehetősége van arra is, hogy az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán vizsgálódása körébe vonjon minden olyan rendőri tevékenységet, amelyet az V. és a VI. fejezetek ugyan nem nevesítenek, de amelynek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek érvényesülniük kell.

A IV. fejezetben található 11. § (1) bekezdése szerint ugyanis a „rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”. A 11. § (1) bekezdése – a fentebb kifejtettek alapján – olyan általános jellegű rendőri kötelezettséget rögzít, amelynek megsértése esetén helye van a Testület eljárásának akkor is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében foglalt rendelkezések alkalmazásával függ össze. Az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válik továbbá a rendőrség részéről eljáró személyek olyan tevékenysége is, amely az Rtv.-től eltérő egyéb jogszabályok által rendezett eljárási szabályok alapján zajlik. E rendelkezés folytán tehát a Testület vizsgálata körébe vonhatja bármely szolgálati beosztásban foganatosított rendőri eljárás, fellépés jogszerűségét, függetlenül attól, hogy arra adott esetben nem az Rtv., hanem például a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) vonatkozik. Azonban ez a kiterjesztő – és a hatékony jogorvoslat elvével összhangban alkalmazott – értelmezés a Testület töretlen álláspontja szerint csak abban az esetben érvényesül, ha az adott sérelemre egyéb, hatékony jogorvoslat nem áll rendelkezésre.

A bírság összegére vonatkozóan a Szabs.tv. megfelelő jogorvoslati lehetőséget biztosít, ezért annak vizsgálatára, hogy a bírság arányos-e a panaszos által részben elismert normaszegéssel, a Testület hatásköre nem terjed ki. A Szabs.tv. 23. §-a szerint a „büntetést és az intézkedést a jogszabályban meghatározott keretek között úgy kell megállapítani, hogy igazodjék a cselekmény súlyához. Az eljárás alá vont személy személyi körülményeit annyiban kell figyelembe venni, amennyiben azok a szabálysértési hatóság vagy a bíróság rendelkezésére álló adatokból kitűnnek.” A bírság összegének mérlegelését az idézett körben tehát a szabálysértési hatóság végzi el, esetleges jogorvoslati eljárás keretében pedig a bíróság ebben a körben – a cselekmény súlyához és bizonyos személyi körülményekhez igazodva – vizsgálja felül. Ezen túlmutat azonban a bírsággal kapcsolatban felmerülő jogsérelmek köre, hiszen a rendőr a(z akár a bírósági gyakorlatnak megfelelő) mérlegelési sávon belül maradva is élhet részrehajló módon bírságotlással jogkörével. Ennek orvoslására pedig a szabálysértési eljárás – az idézett keretek alapján – nem alkalmas.

A Testületnek a fentiek szerint vizsgálnia kell, hogy bírsággal kapcsolatban érvényesült-e az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt azon általános elvi jelentőségű

szabály, miszerint a „rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.”

A Szabs.tv. 134. § (1) bekezdése és (2) bek. a) pontja alapján a rendőrség a szabálysértés tetten ért elkövetőjét helyszíni bírsággal sújthatja. A Testület elvi élel jegyzi meg, hogy az Rtv. 13. § (2) bekezdése szerinti „intézkedés” nem csak az Rtv. V. fejezetében foglalt, illetve a 92. § szerinti intézkedéseket jelenti, hanem általában a rendőri cselekvést. Ezt támasztja alá, hogy a 13. § (1) bekezdése szerint „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak.” Az e rendelkezést kifejtő jogszabály, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 3. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyen hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli”. A rendelkezések összeolvasásából világos, hogy a szabálysértések esetén alkalmazható cselekvési formák (köztük a helyszíni bírság kiszabása) is intézkedésnek minősülnek a 13. § értelmében, így a 13. § (2) bekezdésében foglalt, részrehajlás nélküli intézkedést előíró kötelezettség a helyszíni bírság kiszabására is vonatkozik. Azt az értelmezést, hogy a helyszíni bírság kiszabás az Rtv. IV. fejezetének értelmében vett „intézkedésnek” minősül, erősíti hogy a Szolgálati Szabályzat III. („A rendőri *intézkedések* különös szabályai” címet viselő) fejezetében található 21. § (1) bekezdése szerint a „rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki.”

A rendőrt megillető törvényes jogosítványok esetleges részrehajló alkalmazását a Testületnek vizsgálnia kell azért is, mert az Rtv. 92. §-a szerint a Testület az alapjogsérelem megállapításáról dönt, ebbe a körbe pedig a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 70/A. § (1) bekezdésében előírt megkülönböztetési tilalom is beletartozik, tehát hogy a rendőrség jogtalan megkülönböztetés nélkül éljen a rendelkezésére álló jogszabályi felhatalmazásokkal. A Testület újra utal ebben a körben arra, hogy hatásköre nem terjed ki közvetlenül a szabálysértési bírság kiszabásának alapjára (önmagában annak összegét vagy ténybeli alapjait vizsgálva), csupán azt az általánosabb szempontot mérlegelheti, hogy a rendőri fellépés – amely a konkrét esetben a bírság kiszabásában öltött testet – diszkriminatív vagy részrehajló volt-e.

A részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja azt is, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Ezen kötelezettség sérelmét alapozza meg, ha az eljáró rendőr a bírságot eszközét az eljárás alá vont személlyel szembeni ellenszenve kifejezésére használja.

A panaszos hivatkozott arra, hogy egyedül vele szemben alkalmaztak ruházataátvizsgálást, illetve vele és két társával szemben bírságot, holott álláspontja szerint a rendőri intézkedésre, ha valaki, a nagyobb, „hangoskodó” társaság inkább okot adott volna, azonban őket „elengedték”.

A bírságolás kapcsán a részrehajlás kérdése a Testület megítélése szerint két szempontból merül fel. Egyrészt a panaszos azt kifogásolta, hogy a másik csoportot nem bírságolták meg, csak őket, másrészt az intézkedő rendőr a panaszossal szemben, két társához képest, kétszeres mértékű bírságot szabott ki.

a) A két csoport közötti különbségtétel vonatkozásában a Testület utal arra, hogy nem ugyanazon rendőrök intézkedtek, tehát a részrehajlás legfeljebb attételes lehet. A Testület megállapítása szerint önmagában az a körülmény, hogy a nagyobb csoporttal szemben fellépő két rendőr, illetve a panaszossal és társaival szemben intézkedő rendőr másképp ítélte meg a helyzetet, illetve kollégáitól eltérően alkalmazta a rendelkezésére álló jogi eszközöket, nem alapozza meg a diszkriminatív eljárás megállapítását.

A Testület megjegyzi: az, hogy a rendőrök esetleg szelektív módon alkalmazzák a bírságolás eszközét, más körülményekkel együtt mérlegelve megalapozottá tehetné a diszkrimináció megállapítását, azonban az ellentmondó előadásokra tekintettel, a korábban kifejtettek szerint a Testület nem volt abban a helyzetben, hogy alapjogsérelmet állapíthasson meg.

b) A panaszos, illetve két társa viszonylatában a rendelkezésre álló adatokból megállapítható, hogy míg a panaszossal szemben tízezer forintos helyszíni bírságot ajánlott fel a rendőr (melyet a panaszos nem fogadott el), a társaira öt-ötezer forintos helyszíni bírságot szabott ki.

A Testület a rendelkezésre álló iratok és az ügy összes körülménye alapján osztotta a panaszos azon meggyőződését, hogy az eljáró rendőr nem részrehajlásmentesen, hanem a panaszossal szembeni ellenszenv alapján határozta meg a bírságok összegét. A rendőr ugyanis a jelentésében lényeges körülmények tekintetében eltérően nyilatkozik, mint a rendőri szerv előtt megindult panasz eljárásban foganatosított meghallgatása során.

A jelentésben azt írja, hogy amikor észlelte, hogy a panaszos és társai az úttesten sétálnak, mögöttük gépjárművével megállt, majd kiszállt és a formások megtartásával őket intézkedés alá vonta olyan módon, hogy az érintetteket igazolásra szólította fel, aminek azok eleget is tettek.

Ezzel szemben a meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy miután kiszállt a gépkocsiból, először felszólította a panaszost és társait, hogy menjenek fel a járdára, de a panaszos erre nem volt hajlandó. Ezt követően a rendőr nyomatékosan felszólította a panaszost, hogy fejezze be a szabálysértést, és csak akkor vonta a

társaságot intézkedés alá, amikor a panaszos e második felszólítás ellenére sem hagyta el az úttestet.

A másik fontos eltérés, hogy a jelentés szerint a rendőr az igazoltatás és ruházátátvizsgálás után már először is 10.000 forint összegű helyszíni bírságot ajánlott fel, ezt azonban a panaszos nem fogadta el. A rendőr már a nyilatkozat kitöltése közben észlelte a cigarettacsikk állítólagos eldobását, amit ezért belefoglalt a nyilatkozatba.

A meghallgatása során az eljáró rendőr már változtat az események kronológiáján, és úgy nyilatkozik, hogy a panaszos az intézkedés során dobta a cigaretta csikkjét a földre, és csak ekkor, „a szabálysértések halmozott elkövetésére figyelemmel” határozta meg a rendőr a bírság összegét 10.000 forintban.

Nyilvánvaló, hogy a meghallgatása során tett nyilatkozatában a rendőr olyan változtatásokat eszközöl a korábbi jelentéshez képest, amelyek ésszerű magyarázatot jelenthetnének a diszkrimináció gyanúját erősítő körülményekre: egyrészt arra, hogy a hangoskodóknak adott figyelmeztetéssel szemben a panaszos és társai miért részesültek helyszíni bírságban (mert a panaszos két figyelmeztetés ellenére sem lépett fel a járdára), másrészt arra, hogy miért kapott a panaszos magasabb bírságra ajánlatot, mint a társaságában tartózkodó két személy (mert nála egy másik szabálysértés is felmerült).

A Testület azonban a jelentéshez képest ilyen irányban tett korrekciót nem tudta elfogadni. A helyszíni bírság felajánlásának és a cigaretta „eldobásának” időrendjét a Testület a jelentés alapján állapította meg, tehát a Testület úgy véli, hogy amikor a 10.000 forintos összeget a rendőr megjelölte, akkor annak alapja még csak az úttesten való sétálás lehetett. Ennek fényében az a tény, hogy a panaszossal azonos magatartást tanúsító két személy csak 5-5.000 forintos bírságot kapott, a Testület számára meggyőzően igazolja, hogy az összeg meghatározásakor a rendőrben a panaszossal szemben kialakuló ellenszenv kiemelt szerepet játszott. Ezt a következtetést erősítették meg a panaszos társaságában tartózkodó, a Testület által telefonon meghallgatott személyek nyilatkozatai.

A bírság kiszabása, mint az Rtv. 13. §-a szerinti intézkedés tehát nem felelt meg a részrehajlásmentes intézkedés követelményének. A Testület ezért megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét.

5) Fentiek következtében az intézkedések folyamán használt rendőri hangnem tekintetében is a panaszos és a tanúk elmondását fogadta el a Testület hitelt érdemlőnek, így e tekintetben megállapította a panaszos emberi méltóságának sérelmét.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy összhatásukat tekintve a fent részletezett jogsértések elérik azt a szintet, hogy az az ügynek az országos főkapitányhoz való továbbítását indokoltá tegye, ezért a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően alakította ki állásfoglalását.

Budapest, 2009. szeptember 30.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület